

MINISTERUL JUSTIȚIEI
Departamentul Instituțiilor Penitenciare
Penitenciarul nr.13-Chișinău

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
Департамент Пенитенциарных Учреждений
Пенитенциарное Учреждение № 13-Кишинев

MD-2001, or.Chișinău, str.Bernardazzi, 3
Tel: (022)272130, Tel-fax: (022)275276
e-mail: p13secretariat@penitenciar.gov.md

MD-2001, г.Кишинев, ул.Бернардazzi, 3
Тел: (022)272130, Тел-факс: (022)275276
эл. адрес: p13secretariat@penitenciar.gov.md

17.08.17 nr. 4/8838
la nr.06-2/60-1413 din 12.07.2017

Domnului Mihail COTOROBAI
Avocat al Poporului „Ombudsman”
mun.Chișinău, str.Sfatul Țării 16

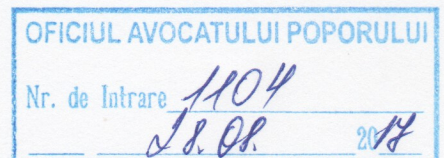
Stimate domnule Cotorobai,

Prin prezenta Vă informăm că a fost examinat Avizul Dumneavoastră cu privire la rezultatele vizitei preventive, efectuate de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii, în Penitenciarul nr.13-Chișinău la 20.05.2017 fiind întreprinse un șir de măsuri privind înlăturarea celor relevate în prezentul aviz. Deținuții minori la atingerea vârstei majoratului sunt imediat separați de ceilalți deținuți, ținându-se cont de prevederile art.205 Cod de executare. Cu referire la separarea minorilor într-un sector totalmente separat de celulele unde sunt plasați adulții, pentru moment suntem în imposibilitate de a întreprinde careva măsuri reieșind din arhitectura penitenciarului.

Supraveghetorii sunt întăriți la posturi în conformitate cu Regulamentul serviciului de luptă al Departamentului Instituțiilor Penitenciare, însă ținând cont de numărul funcțiilor vacante la moment cât și fluxul de personal, deseori supraveghetorii își satisfac serviciul de luptă la 1-2 posturi interne.

Cu fiecare deținut minor în parte, la sosirea în penitenciar, se petrece o convorbire individuală cu aplicarea psihodiagnosticului după metoda proiectivă Lucher. Evaluarea inițială a deținutului minor se desfășoară în comun cu specialistul, asistent social al SAPAS, repartizat conform ordinului intern de repartizare la blocul de regim respectiv.

Serviciului activitate psihologică și asistență socială (în continuare SAPAS) își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile ordinelor, dispozițiilor, indicațiilor organului ierarhic superior, a „Regulamentului privind condițiile de organizare și desfășurare a activității educative, de asistență psihologică și socială

din penitenciare” aprobat prin **Ordinul DIP nr. 154** din 28.06.2013 și a atribuțiilor de bază prevăzute în fișa postului.

Lucru psihologic cu **deținuți** minori este petrecut de către specialistul, psiholog al SAPAS, care conform ordinului de repartizare este repartizat la blocul de regim nr. III, unde adăugător se dețin persoanele bolnave și persoane care anterior au deținut funcții de răspundere sau au activat în organele de drept. Adăugător, menționăm că toate aceste categorii de deținuți reprezintă un segment vulnerabil și necesită o asistență psihologică specială.

Ținând cont de specificul detenției în izolatoarele de urmărire penală (tip celulă) și spațiul limitat din Penitenciarului nr.13-Chișinău, convorbirile individuale și testările psihologice se desfășoară prin rotație.

Totodată, Vă informăm că, săptămînal în fiecare zi de miercuri, minorii aflați în custodia penitenciarului sunt implicați în programe psihosociale:

- **„Programul de educație pentru sănătate în mediul deținuților minori”** - acesta se desfășoară conform ordinului șefului P-13 nr. 73 din 21 aprilie 2017 în I-a și a III-a zi de miercuri a lunii curente, începînd cu ora 14:00.

- **„Programul de orientare vocațională pentru deținuții minori”** - acesta se desfășoară conform ordinului șefului P-13 nr. 74 din 21 aprilie 2017 în II-a și a IV-a zi de miercuri a lunii curente, începînd cu ora 14:00.

Adăugător, vă informăm că ședințele de program se desfășoară cu fiecare celulă în parte, pentru a evita întrunirile între complici. Toate activitățile petrecute cu **deținuții minori**, atît evaluarea psihologică, cît și convorbirile individuale /consilierile psihologice sunt înregistrate în registru de evidență a activității specialistului psiholog cu deținuții minori, totodată informația este înregistrată în „Programul individual cu privire la planificarea executării pedepsei a condamnatului”, secțiunea a VI-a și în Sistemul informațional de evidență a deținuților (SIA RPRAC). Fișa de evaluare psihologică (blancul testului) este anexat și cusut la dosarul personal.

Menționăm că, de către administrația penitenciarului și serviciile abilitate se întreprin măsurile de rigoare în scopul diversificării activităților pentru deținuți, în corespundere cu necesitățile fiecărui minor aflat în custodia penitenciarului, inclusiv alolingvi.

O altă problemă specifică deținerii în IUP este imposibilitatea de a petrece orele informative și ședințele de program cu toți deținuții, din motiv că prealabil nu se cunoaște dacă va fi plecat la ședința de judecată, etapat în altă instituție, sau după caz, eliberat, din acest considerent procesul psihocorecțional are un caracter sporadic.

În scopul monitorizării și prevenirii maltratării deținuților minori din Penitenciarul nr.13-Chișinău, de către administrația penitenciarului sunt întreprinse următoarele măsuri:

- identificarea deținuților **predispusi** la acte de violență și includerea acestora în grupa de risc;
- desfășurarea ședințelor privind diminuarea fonului emoțional negativ;
- implicarea în activități **psihocorecționale** în scopul reducerii nivelului de agresivitate;
- profilaxia situațiilor de conflict;
- asigurarea unei supravegheri sporite.

La capitolul educație și activități de resocializare, deținuții minori beneficiază de instruire generală, conform ordinului comun al Ministerului Educației, Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, în Penitenciarul nr.13-Chișinău, continuă procesul de instruire generală a deținuților minori pentru anul de studii 2016-2017. Clasele de studii sunt afiliate Gimnaziului „Dumitru Matcovschi” din mun. Chișinău, unde se predau așa discipline ca fizica și matematica, istoria, geografia și educația plastică, limba și literatura română, educația tehnologică, chimia, biologia, limba engleză.

Conform orarului deținuții minori sînt escortați în fiecare zi în sala de sport, unde practică tenisul de masă. În fiecare săptămînă sînt antrenați în jocurile de dame, șah în clasa de studii cît și în celule. La dorința acestora sînt escortați în clasă pentru vizionarea filmelor artistice cît și de educație generală.

Pentru facilitarea devierii deținuților minori de la sistemul de justiție penală și susținerea reintegrării în societate sunt întreprinse următoarele măsuri:

- implicarea în activități socio-educative;
- **participarea la procesul de instruire generală;**
- implicarea în activități de educație spirituală;
- menținerea relațiilor cu familia și rude prin intermediul întrevederilor, convorbirilor telefonice și a corespondenței;
- profilaxia adicției (droguri, alcool, toxicomanie) și influența substanțelor narcotice asupra degradării personalității.

Ce ține de pretinsele constatări ale Consiliului pentru prevenirea torturii referitoare la sancționarea excesivă a femeilor deținute, Vă informez că, în urma examinării procedurii de aplicare a sancțiunilor disciplinare aplicate deținuților femei din Penitenciarul nr.13-Chișinău, acestea au fost sancționate disciplinar cu respectarea prevederilor art.246¹ și 246 Cod de executare al Republicii Moldova și a Regulamentului privind modul de aplicare față de deținuți a sancțiunilor disciplinare și acordarea măsurilor de stimulare, ținîndu-se cont de individualizarea corectă a răspunderii disciplinare cu respectarea principiului proporționalității, precum și a modului de aplicare și executare a sancțiunilor disciplinare aplicate deținuților.

Totodată, Vă informez că deținuții minori au în permanență posibilitatea de a expedia scrisori/petiții, fiindu-le puse la dispoziție de către specialistul pentru lucrul cu minorii plicuri, hîrtie, timbre, adresele și lista instituțiilor responsabile de recepționarea cererilor și atribuțiile acestora. În conformitate cu prevederile pct.398

al Secțiunii a 30-a din Statutul executării pedepsei de către condamnați, cheltuielile deținuților minori care nu dispun de mijloacele bănești necesare pentru exercitarea dreptului de petiționare în instituțiile menționate se suportă de către administrația penitenciarului, prin acordarea de plicuri, care ulterior se expediază destinatarului prin intermediul SA „Poșta Moldovei”.

Toate petițiile deținuților sunt examinate în termenii stabiliți de legislația în vigoare.

Deținuții minori sunt alimentați în conformitate cu anexa nr. 4 (norma minimă de alimentare zilnică pentru deținuții minori) la Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006. Hrana este preparată în cantina penitenciarului în condiții sanitare ce corespund cerințelor.

În celulele unde sunt deținuți minorii s-au petrecut reparații cosmetice în lunile mai-iunie 2017, fiind reînnoit sistemul de alimentare cu energie electrică, însă pentru timpul apropiat sunt preconizate reparații capitale în celulele 158, 159, 160. Deținuților minori cum și celorlalți deținuți, lunar le sunt eliberate obiecte de toaletă și igienă personală conform anexei nr. 7 (norme de eliberare a săpunului pentru îmbăierea deținuților și alte necesități sanitaro-igienice, 50 gr/lună) la Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, despre ce se fac însemnări în contul personal despre aprovizionarea deținutului cu obiecte de prima necesitate (forma 1-B).

Este de menționat faptul că, situația atestată în cadrul vizitei din 20.05.2017 în celulele nr.158, 159, 160 se datorează atitudinii neglijente a deținuților minori, care independent de voința administrației penitenciare deteriorează sistematic bunurile materiale și interiorul în ansamblu a celulelor, ignorând astfel prevederile legislației execuțional penale, prin care deținuții au anumite obligații și anume: să respecte regulile sanitaro-igienice și de igienă personală, să aibă exteriorul îngrijit și să păstreze îmbrăcămintea și lenjeria de pat eliberate de penitenciar, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție și de serviciu, la locurile de muncă, în celule, după deșteptare să-și aranjeze paturile conform modelului stabilit și să facă pe rând curățenie în celule, ceea ce deținuții ignoră în mod demonstrativ și intenționat.

Prin urmare, menținerea nivelului adecvat al stării tehnice a încăperilor și sanitaro-igienice în penitenciar implică nu în ultimul rând și atitudinea conștiințioasă a fiecărui deținut în acest sens.

În curțile de plimbare destinate deținuților, au fost efectuate reparații cosmetic, reparațiile capitale se vor petrece pe parcurs, după finisarea reparațiilor capitale din boxele de plimbări 1 și 2 unde sunt deținuți bărbații.

La fel ca și altor deținuți, deținuților femei le sunt oferite lenjerie de pat, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26.05.2006 „ Cu privire la

înscriseri în contul personal al deținutei.

Deținutele gravide în Penitenciarul nr. 13-Chișinău se alimentează conform anexei nr. 2 (norma minimă de alimentare zilnică pentru deținutele gravide și mame care alăptează) la Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, și cel puțin o dată în 7 zile pentru deținute se organizează baia, cu schimbarea obligatorie a lenjeriei de corp și de pat.

Cu referire la insecte, ținem să remarcăm că anual, Penitenciarul nr. 13 - Chișinău încheie contract de prestare de servicii de deratizare și dezinsectizare cu agenți economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate. În anul 2017 au fost efectuate lucrări de dezinsectizare și deratizare.

În contextul celor relatate în prezentul Aviz, ținem să remarcăm că serviciul medical are menirea de a acorda asistență medicală planificată și neplanificată deținuților. La parvenire în penitenciar deținuții sunt examinați în ambulatoriu, de către felcerul de gardă, mai întâi vizual (la prezența sau absența leziunilor corporale), după care dacă sunt leziuni corporale ne semnificative se întocmește examinare medicală (ce se anexează la fișa medicală). În caz că se depistează leziuni corporale ce necesită examen clinic, paraclinic desfășurat, serviciul escortă sau angajații MAI se deplasează în Instituții Curative ale Ministerului Sănătății pentru examinare medicală calitativă și aprecierea tacticii ulterioare (dacă este necesar de transferat deținutul în Penitenciarul nr. 16-Pruncul). Deasemeni la sosire se **colectează serologia la RW**, se examinează: **anamneza medicală, indicii ponderali, hemodinamici**, cu fixarea datelor în cartela medicală.

În fiecare dimineață felcerul serviciului medical este prezent la primirea - predarea serviciului de dimineață. La momentul alinierii deținuților din fiecare celulă pentru a fi numărați, felcerul apreciază starea lor generală, respectarea igienei personale de către fiecare deținut și starea sanitară a celulelor.

După primirea - predarea serviciului felcerul efectuează vizita medicală a fiecărei celule, acordă asistență medicală, iar la necesitate planifică - consultația medicilor - specialiști.

Medicii - specialiști efectuează consultațiile în mod planic, la necesitate, în cazuri de urgență, consultația se efectuează timp de 5-15 min. Medicii, după consultație, recomandă investigații medicale, indică tratament în condiții de ambulator sau de staționar iar în caz de necesitate, deținuții pot fi transferați în spitalul penitenciar. Cu referire la minori, aceștia sunt plasați în apropierea serviciului medical, astfel sunt escortați frecvent la medic la necesitate sau cerere.

Examenul radiologic pulmonar, la moment funcționează în regim normal, recent a fost angajat tehnician radiolog. Medic radiolog este angajat pe 0,5 salariu.

Cu medicamente suntem aprovizionați centralizat, de către Direcția Medicală al DIP MJ. Cu seringi, mănuși suntem aprovizionați la 100% (deaceea se lucrează

în mânuși și se utilizează mereu ace sterile). Fiiolele se deschid în fața pacientului și deținutul cunoaște ce medicamente administrează. Cu referire la administrarea frecventă a pastilelor de paracetamol, decizia îi aparține colaboratorului medical ce medicament necesită pacientul în dependență de afecțiune, de regulă paracetamolul se utilizează pentru tratamentul simptomatic ce implică dureri slabe sau moderate. Serviciul medical dispune de multe alte preparate analgezice (formă injectabilă).

Material plombativ altul decât acel eliberat de către Direcția Medicală a DIP serviciul medical nu dispune, fiind efectuate solicitări în acest sens.

Deținutele sunt verificate zilnic, asistenta medicală efectuează proceduri de 2 ori/zi, conform fișelor de indicații. Medicul ginecolog (gen masculin), este angajat 0,5 salariu. Este dificil de identificat medic ginecolog de gen feminin, fiindcă remunerarea materială este joasă și suntem în imposibilitate de a-l motiva (ar fi real dacă funcția ar fi atestată).

A fost întocmit registru de evidență a escortărilor în Instituțiile Medicale publice (deasemeni în serviciul medical se păstrează rapoartele de escortare).

Se duce evidența migrării deținutilor HIV infectați, precum și a markerilor HIV. Cu referire la testarea tuturor deținutilor la hiv infecție, anul precedent a fost organizat studiul biocomportamental și de Supraveghere de sentinelă HIV, HVB, HVC, sifilis la 60 deținuti, celor suspecți li s-a propus colectarea sîngelui pentru confirmare. Deasemeni se colectează testul ELISA acelor deținuti care sunt imunocompromiși, sau care solicită prin cerere această investigație. Anul acesta au **fost colectate 84 teste ELISA.**

Cu referire la lipsa unui chestionar unic de examinare la primirea în penitenciar și stabilirea unui mecanism de monitorizare specifică a sănătății minorilor, urmează a fi coordonat cu Direcția Medicală al DIP pentru soluționarea acestor necesități.

Avînd la bază cele expuse, ținem să adăugăm că, administrația Penitenciarului nr.13 – Chișinău în comun cu DIP, permanent întreprinde acțiuni, care sunt îndreptate direct și nemijlocit la îmbunătățirea condițiilor de detenție și a acomodării rezonabile.

Cu respect,

Șef al Penitenciarului nr.13-Chișinău
locotenent-colonel de justiție

Igor PÎNTEA